

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 15ης Απριλίου 2010 *

Στην υπόθεση C-542/08,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Verwaltungsgerichtshof (Αυστρία) με απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2008, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Δεκεμβρίου 2008, στο πλαίσιο της δίκης

Friedrich G. Barth

κατά

Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, C. Toader, C. W. A. Timmermans (εισηγητή), P. Kūris και L. Bay Larsen, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: Υ. Bot
γραμματέας: M.-A. Gaudissart, προϊστάμενος διοικητικής μονάδας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 4ης Φεβρουαρίου 2010,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο F. Barth, εκπροσωπούμενος από τους Laurer και Arlamovsky, Rechtsanwälte,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον E. Riedl,

— η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Smolek,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους G. de Bergues και B. Cabouat, καθώς και από την A. Czubinski,

- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την I. Bruni, επικουρούμενη από τον F. Arena, avvocato dello Stato,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Dowgielewicz,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον V. Kreuschitz και G. Rozet,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 39 ΕΚ και 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33), καθώς και της αρχής της αποτελεσματικότητας.

- ² Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο προσφυγής του F. Barth κατά του Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung (Ομοσπονδιακού Υπουργείου Επιστημών και Έρευνας), με αντικείμενο απόφαση με την οποία του αντιτάχθηκε η μερική παραγραφή της αξιώσεώς του περί χορηγήσεως ειδικού επιδόματος αρχαιότητας.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

- ³ Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1612/68:

«Ο εργαζόμενος υπήκοος ενός Κράτους μέλους δεν δύναται στην επικράτεια των άλλων Κρατών μελών, να έχει, λόγω της ιθαγενείας του, διαφορετική μεταχείριση από τους ημεδαπούς εργαζομένους, ως προς τους όρους απασχολήσεως και εργασίας, ιδίως όσον αφορά την αμοιβή, την απόλυση, την επαγγελματική επανένταξη ή την επαναπασχόληση αν έχει καταστεί άνεργος.»

Η εθνική νομοθεσία

- 4 Ο νόμος περί μισθολογίου του 1956 (Gehaltsgesetz 1956, στο εξής: GehG), ως έχει κατόπιν της εκδόσεως του νόμου που δημοσιεύθηκε στην *BGBL. I*, αριθ. 109/1997, προβλέπει στο άρθρο 50a, παράγραφος 1:

«Καθηγητής πανεπιστημίου [...] ο οποίος έχει στη θέση αυτή αρχαιότητα δεκαπέντε ετών την οποία συμπλήρωσε σε αυστριακά πανεπιστήμια [...] και ο οποίος επί τέσσερα έτη έχει λάβει το επίδομα αρχαιότητας που προβλέπει το άρθρο 50, παράγραφος 4, μπορεί να ζητήσει, από της ημερομηνίας συνδρομής των δύο αυτών προϋποθέσεων, ειδικό επίδομα αρχαιότητας λαμβανόμενο υπόψη για τον υπολογισμό της συντάξεως, το ύψος του οποίου είναι αντίστοιχο του επιδόματος αρχαιότητας που προβλέπει το άρθρο 50, παράγραφος 4.»

- 5 Με τον νόμο που δημοσιεύθηκε στην *BGBL. I*, αριθ. 130/2003, προστέθηκε στο άρθρο 50a του GehG η εξής παράγραφος 4:

«Κατά τον υπολογισμό της αρχαιότητας δεκαπέντε ετών σύμφωνα με την παράγραφο 1 λαμβάνονται υπόψη και περίοδοι υπηρεσίας, οι οποίες συμπληρώθηκαν

- 1) μετά τις 7 Νοεμβρίου 1968 σε παρεμφερή θέση σε πανεπιστήμιο κράτους το οποίο (ή το κράτος που το διαδέχθηκε) είναι εφεξής κράτος μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή

[...]».

- 6 Ο GehG, ως ίσχυε κατά τον χρόνο διορισμού του προσφεύγοντος της κύριας δίκης (*BGBL* αριθ. 318/1973), όριζε στο άρθρο 13b, παράγραφος 1:

«Η αξίωση για παροχές παραγράφεται, εάν δεν προβληθεί εντός τριών ετών από το χρονικό σημείο κατά το οποίο εκπληρώθηκε η παροχή που θεμελιώνει την αξίωση ή ανέκυψε η δαπάνη που θεμελιώνει την εν λόγω αξίωση.»

- 7 Κατά το άρθρο 169a του GehG, το οποίο προστέθηκε με τον νόμο που δημοσιεύθηκε στην *BGBL* I, αριθ. 130/2003:

«1. Εάν καθηγητής πανεπιστημίου, ο οποίος είναι εν ενεργεία, ή έχει συνταξιοδοτηθεί ή είναι ομότιμος, συμπληρώνει περιόδους υπηρεσίας σύμφωνα με το άρθρο 50a, παράγραφος 4, όπως διαμορφώθηκε με τον ομοσπονδιακό νόμο που δημοσιεύθηκε στην *BGBL* I, αριθ. 130/2003, οι οποίες λαμβάνονται υπόψη βάσει του παρόντος νόμου, το προβλεπόμενο στο άρθρο 50a ειδικό επίδομα αρχαιότητας πρέπει, κατόπιν αιτήσεώς του, να προσαρμοστεί αναλόγως. Δικαίωμα υποβολής αιτήσεως έχουν περαιτέρω και πρώην καθηγητές πανεπιστημίου, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις [...]

2. Η προσαρμογή του ειδικού επιδόματος αρχαιότητας κατά την παράγραφο 1 παράγει αναδρομικά αποτελέσματα, το νωρίτερο όμως από την 1η Ιανουαρίου 1994.

3. Οι αιτήσεις σύμφωνα με την παράγραφο 1 παράγουν έννομα αποτελέσματα, εφόσον υποβληθούν πριν από τις 30 Ιουνίου 2004.

4. Για αξιώσεις που αφορούν τους μισθούς και τις συντάξεις, οι οποίες γεννώνται από την εφαρμογή της παραγράφου 1 για τον πριν από την 1η Ιουλίου 2004 χρόνο, δεν λαμβάνεται υπόψη το χρονικό διάστημα από τις 30 Σεπτεμβρίου 2003 έως τις 30 Ιουνίου 2004 για τον υπολογισμό της τριετούς προθεσμίας παραγραφής του άρθρου 13b του παρόντος νόμου [...].»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 8 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης, γερμανός υπήκοος, εργάστηκε από την 1η Ιανουαρίου 1975 έως τις 28 Φεβρουαρίου 1987 ως καθηγητής πανεπιστημίου στο Πανεπιστήμιο Johann Wolfgang Goethe της Φρανκφούρτης επί του Μάιν (Γερμανία). Από την 1η Μαρτίου 1987, διορίστηκε ως τακτικός καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης (Αυστρία). Με τον διορισμό αυτό, ο προσφεύγων της κύριας δίκης απέκτησε και την αυστριακή ιθαγένεια.
- 9 Δεδομένου ότι οι περίοδοι υπηρεσίας που ο προσφεύγων της κύριας δίκης συμπλήρωσε στο Πανεπιστήμιο της Φρανκφούρτης επί του Μάιν δεν ελήφθησαν υπόψη για τη χορήγηση του κατά το άρθρο 50a, παράγραφος 1, του GehG ειδικού επιδόματος αρχαιότητας, ο ενδιαφερόμενος δεν έλαβε το εν λόγω επίδομα.
- 10 Κατόπιν τροποποιήσεως εκ μέρους του αυστριακού νομοθέτη του GehG με τον νόμο που δημοσιεύθηκε στην *BGBI.* I, αριθ. 130/2003, συνεπεία της εκδόσεως της αποφάσεως της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-224/01, Köbler (Συλλογή 2003, σ. I-10239), ο προσφεύγων της κύριας δίκης ζήτησε, με έγγραφο που απηύθυνε στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης στις 2 Μαρτίου 2004, την προσαρμογή του ειδικού επιδόματος αρχαιότη-

τας, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η περίοδος υπηρεσίας του στο Πανεπιστήμιο της Φρανκφούρτης επί του Μάιν. Η εκδοθείσα κατόπιν ασκήσεως της εν λόγω διοικητικής προσφυγής απόφαση όριζε, στο άρθρο 1, ότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης είχε δικαίωμα, από 1ης Ιανουαρίου 1994, στο ειδικό επίδομα αρχαιότητας, λόγω συνυπολογισμού της εν λόγω περιόδου υπηρεσίας. Εντούτοις, το άρθρο 2 της αποφάσεως όριζε ότι η προσαρμογή του επιδόματος, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγει τα έννομα αποτελέσματά της όσον αφορά τις αποδοχές από 1ης Οκτωβρίου 2000.

11 Με την προσφυγή που άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ο προσφεύγων της κύριας δίκης, ο οποίος βάλλει ρητώς μόνον κατά του άρθρου 2 της εν λόγω αποφάσεως, δεν αμφισβητεί την ημερομηνία από της οποίας έγινε δεκτό, με το άρθρο 1 της ίδιας αποφάσεως, ότι αυτός είχε δικαίωμα να ζητήσει την προσαρμογή του ειδικού επιδόματος αρχαιότητας. Υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η περιλαμβανόμενη στο άρθρο 2 της αποφάσεως εφαρμογή της διατάξεως περί παραγραφής δεν συνάδει προς το ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο, ειδικότερα δε προς το άρθρο 39 ΕΚ.

12 Εκτιμώντας ότι για την επίλυση της υποβληθείσας ενώπιόν του διαφοράς είναι αναγκαία η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Verwaltungsgerichtshof αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συνιστά η εφαρμογή διατάξεως περί παραγραφής, η οποία προβλέπει τριετή προθεσμία παραγραφής, σε ειδικά επιδόματα αρχαιότητας, τα οποία, σε περίπτωση όπως αυτή της διαφοράς της κύριας δίκης, δεν χορηγήθηκαν σε διακινούμενο εργαζόμενο πριν από την απόφαση [Köbler, προπαρατεθείσα], λόγω ασύμβατης προς το κοινοτικό δίκαιο εθνικής νομοθετικής ρυθμίσεως, έμμεση δυσμενή διάκριση εις βάρος των διακινουμένων εργαζομένων υπό την έννοια του άρθρου 39 ΕΚ και του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού [...] 1612/68 ή περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων που καθιερώνουν οι διατάξεις αυτές;

- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: αποκλείουν τα άρθρα 39 ΕΚ και 7, παράγραφος 1, του κανονισμού [...] 1612/68, σε περίπτωση όπως αυτή της διαφοράς της κύριας δίκης, την εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως περί παραγραφής σε ειδικά επιδόματα αρχαιότητας, τα οποία δεν χορηγήθηκαν σε διακινούμενο εργαζόμενο πριν από την απόφαση [Köbler, προπαρατεθείσα], λόγω ασύμβατης προς το κοινοτικό δίκαιο εθνικής νομοθετικής ρυθμίσεως;
- 3) Απαγορεύει η αρχή της αποτελεσματικότητας, υπό περιστάσεις όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης, την εφαρμογή διατάξεως περί παραγραφής, η οποία προβλέπει τριετή προθεσμία παραγραφής, στην προβολή αναγομένων στο παρελθόν αξιώσεων για ειδικά επιδόματα αρχαιότητας, τα οποία, κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου, δεν χορηγήθηκαν στους εν δυνάμει δικαιούχους, λόγω σαφώς διατυπωμένων εθνικών νομικών διατάξεων;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 13 Με τα προδικαστικά ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το δίκαιο της Ένωσης απαγορεύει ρύθμιση, όπως η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει τριετή προθεσμία παραγραφής για την υποβολή των αιτήσεων περί καταβολής των ειδικών επιδομάτων αρχαιότητας, τα οποία δεν χορηγήθηκαν σε εργαζόμενο που άσκησε το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, πριν από την έκδοση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Köbler, λόγω ασύμβατης προς το κοινοτικό δίκαιο εθνικής νομοθετικής ρυθμίσεως.
- 14 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, με την προπαρατεθείσα απόφαση Köbler, το Δικαστήριο έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι τα άρθρα 39 ΕΚ και 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1612/68 έχουν την έννοια ότι αποκλείουν τη χορήγηση ειδικού επιδόματος αρχαιότητας το οποίο, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 50α του GehG, ως ίσχυε πριν την τροποποίησή του με τον νόμο που δημοσιεύθηκε στην BGBl. I, αριθ. 130/2003,

ελάμβαναν μόνον οι καθηγητές πανεπιστημίου που είχαν συμπληρώσει αρχαιότητα δεκαπέντε ετών σε αυστριακά πανεπιστήμια.

- 15 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η Δημοκρατία της Αυστρίας συμμορφώθηκε προς την εν λόγω απόφαση δια της προσθήκης στο άρθρο 50a του GehG της παρατιθέμενης στη σκέψη 5 της παρούσας αποφάσεως παραγράφου 4, με τον νόμο που δημοσιεύθηκε στην *BGBL* I, αριθ. 130/2003. Κατόπιν της νομοθετικής αυτής τροποποίησης, η αίτηση περί καταβολής του ειδικού επιδόματος αρχαιότητας υπόκειται, βάσει του άρθρου 13b, παράγραφος 1, του GehG, σε τριετή προθεσμία παραγραφής, η οποία παρατείνεται, ενδεχομένως, κατά το χρονικό διάστημα των εννέα μηνών που προβλέπεται από το άρθρο 169a, παράγραφος 4, του GehG.
- 16 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, αφενός, υπό τις περιστάσεις της διαφοράς της κύριας δίκης, μια τέτοια προθεσμία παραγραφής συνιστά δικονομικό κανόνα σχετικά με την άσκηση ενδίκου βοηθήματος που αποσκοπεί στη διασφάλιση της προστασίας δικαιώματος το οποίο οι ιδιώτες, όπως ο προσφεύγων της κύριας δίκης, αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης. Αφετέρου, το δίκαιο της Ένωσης δεν ρυθμίζει το ζήτημα αν τα κράτη μέλη μπορούν, υπό τέτοιες συνθήκες, να τάσσουν προθεσμία παραγραφής.
- 17 Κατά συνέπεια, απόκειται στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους να θεσπίσει τους δικονομικούς κανόνες ασκήσεως των σχετικών ενδίκων βοηθημάτων, υπό την προϋπόθεση, αφενός, ότι οι κανόνες αυτοί δεν είναι λιγότερο ευνοϊκοί από εκείνους που αφορούν παρόμοια ένδικα βοηθήματα της εσωτερικής έννομης τάξεως (αρχή της ισοδυναμίας) και, αφετέρου, ότι δεν καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που χορηγεί η έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 1998, C-228/96, *Aprile*, Συλλογή 1998, σ. I-7141, σκέψη 18 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 18 Επομένως, τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει να εξεταστούν υπό το πρίσμα ακριβώς των δύο αυτών αρχών.

- 19 Όσον αφορά την αρχή της ισοδυναμίας, υπενθυμίζεται ότι κατά πάγια νομολογία αυτή απαιτεί όλες οι διατάξεις που έχουν εφαρμογή επί προσφυγών να εφαρμόζονται αδιακρίτως στις προσφυγές που στηρίζονται στην παράβαση του κοινοτικού δικαίου και σ' αυτές που στηρίζονται στην παράβαση του εσωτερικού δικαίου (απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2010, C-118/08, *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, Συλλογή 2010, σ. I-635, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 20 Επομένως, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον η αρχή της ισοδυναμίας τηρείται στην υπόθεση της κύριας δίκης, πρέπει να εξεταστεί αν, πλην της επίμαχης στο πλαίσιο της κύριας δίκης διατάξεως περί παραγραφής, η οποία εφαρμόζεται επί των προσφυγών που αποσκοπούν στη διασφάλιση, στο εσωτερικό δίκαιο, της προστασίας των δικαιωμάτων τα οποία οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, υφίσταται και διάταξη περί παραγραφής η οποία εφαρμόζεται στις προσφυγές του εσωτερικού δικαίου και αν, ενόψει του αντικειμένου και των ουσιωδών στοιχείων τους, οι δύο διατάξεις περί παραγραφής μπορούν να θεωρηθούν ως παρόμοιες (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 16ης Μαΐου 2000, C-78/98, *Preston κ.λπ.*, Συλλογή 2000, σ. I-3201, σκέψη 49, καθώς και *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, προπαρατεθείσα, σκέψη 35).
- 21 Πάντως, επισημαίνεται εξ αρχής ότι, όπως προκύπτει από την υποβληθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία, η διάταξη περί παραγραφής την οποία προβλέπει το άρθρο 13b του *GehG* εφαρμόζεται τόσο επί των προσφυγών που αποσκοπούν στη διασφάλιση της προστασίας, στο εσωτερικό δίκαιο, των δικαιωμάτων τα οποία οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, όσο και επί των προσφυγών του εσωτερικού δικαίου. Επομένως, είναι προφανές ότι οι διατάξεις περί παραγραφής οι οποίες εφαρμόζονται σε κάθε μία από τις δύο αυτές μορφές προσφυγών είναι ταυτόσημες.
- 22 Κατά τα λοιπά, όπως επισημαίνουν και οι Κυβερνήσεις που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, η παρέκκλιση την οποία προβλέπει διάταξη όπως αυτή του άρθρου 169a, παράγραφος 4, του *GehG*, η οποία επιτρέπει την παράταση της προθεσμίας παραγραφής κατά εννέα μήνες, ισχύει αποκλειστικώς για τις προσφυγές που αποσκοπούν στη διασφάλιση της προστασίας, στο εσωτερικό δίκαιο, των δικαιωμάτων τα οποία οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης.

- 23 Εντούτοις, ο προσφεύγων της κύριας δίκης και η Επιτροπή υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι, βάσει του άρθρου 169a, παράγραφος 1, του GehG, οι καθηγητές πανεπιστημίου που έχουν αποκτήσει αρχαιότητα, τουλάχιστον εν μέρει, στα πανεπιστήμια άλλων, πλην της Δημοκρατίας της Αυστρίας, κρατών μελών οφείλουν, αντίθετα προς τους καθηγητές που διήνυσαν όλη τη σταδιοδρομία τους στο εν λόγω κράτος μέλος, να υποβάλουν αίτηση προκειμένου να τους χορηγηθεί το ειδικό επίδομα αρχαιότητας. Το γεγονός αυτό έχει ως συνέπεια ότι διάταξη περί παραγραφής, όπως η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης, έχει ευρύτερο πεδίο εφαρμογής στην περίπτωση των προσφυγών που αποσκοπούν στη διασφάλιση της προστασίας, στο εσωτερικό δίκαιο, των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, απ' ό,τι στην περίπτωση των προσφυγών του εσωτερικού δικαίου.
- 24 Συγκεκριμένα, κατά τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης και την Επιτροπή, η εν λόγω διάταξη περί παραγραφής παράγει αποτελέσματα, όσον αφορά καθηγητές που διήνυσαν όλη τη σταδιοδρομία τους στην Αυστρία, μόνο σε σπάνιες και ειδικές περιπτώσεις, οσάκις, για παράδειγμα, λόγω σφάλματος, ορισμένα στοιχεία του μισθού των ενδιαφερομένων δεν χορηγήθηκαν και ο ενδιαφερόμενος δεν υπέβαλε εγκαίρως αίτηση περί εξετάσεως της καταστάσεως τους. Αντιθέτως, η διάταξη περί παραγραφής εφαρμόζεται συστηματικά όσον αφορά τους καθηγητές που απέκτησαν αρχαιότητα, τουλάχιστον εν μέρει, σε πανεπιστήμια άλλων, πλην της Δημοκρατίας της Αυστρίας, κρατών μελών.
- 25 Εντούτοις, από το γεγονός αυτό δεν επιτρέπεται να συναχθεί ότι, στην πραγματικότητα, υφίστανται δύο διατάξεις περί παραγραφής οι οποίες δεν θα έπρεπε να θεωρηθούν ως παρόμοιες.
- 26 Συγκεκριμένα, όπως παρατηρούν, κατ' ουσίαν, η Αυστριακή, η Ιταλική και η Πολωνική Κυβέρνηση, η ανάγκη υποβολής αιτήσεως αφορά όχι μόνον τους καθηγητές που έχουν αποκτήσει αρχαιότητα, τουλάχιστον εν μέρει, σε πανεπιστήμια άλλων, πλην της Δημοκρατίας της Αυστρίας, κρατών μελών, αλλά και τους καθηγητές που διήνυσαν όλη τη σταδιοδρομία τους στο εν λόγω κράτος μέλος και των οποίων το ειδικό επίδομα αρχαιότητας δεν υπολογίστηκε ορθώς. Επομένως, η υποβολή αιτήσεως είναι, στην πραγματικότητα, υποχρεωτική για όλους τους καθηγητές ως προς τους οποίους εφαρμόστηκαν εσφαλμένως οι κανόνες δικαίου που διέπουν τη χορή-

γηση του εν λόγω επιδόματος και οι οποίοι επιθυμούν να διορθωθεί το σφάλμα που διαπράχθηκε, είτε πρόκειται για σφάλμα υπό το πρίσμα των εσωτερικών κανόνων είτε πρόκειται για σφάλμα υπό το πρίσμα των κανόνων δικαίου της Ένωσης τους οποίους οι αρμόδιες εθνικές αρχές έπρεπε να εφαρμόσουν άμεσα.

- 27 Υπό τις συνθήκες αυτές, διάταξη περί παραγραφής, όπως αυτή που αντιτάχθηκε στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιβαίνει στην αρχή της ισοδυναμίας.
- 28 Όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι συμβιβάζεται με το δίκαιο της Ένωσης ο καθορισμός ευλόγων αποσβεστικών προθεσμιών για την άσκηση προσφυγής, προς το συμφέρον της ασφάλειας δικαίου, η οποία προστατεύει τόσο τον ενδιαφερόμενο όσο και την εμπλεκόμενη διοίκηση. Πράγματι, τέτοιες προθεσμίες δεν είναι ικανές να καταστήσουν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει η έννομη τάξη της Ένωσης. Συναφώς, κρίνεται εύλογη η τριετής παραγραφή που προβλέπει το εσωτερικό δίκαιο (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις *Aprile*, προπαρατεθείσα, σκέψη 19, καθώς και της 24ης Μαρτίου 2009, C-445/06, *Danske Slagterier*, Συλλογή 2009, σ. I-2119, σκέψη 32 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 29 Επομένως, ελλείψει ιδιαίτερων περιστάσεων γνωστών στο Δικαστήριο, διάταξη περί παραγραφής, όπως αυτή που αντιτάχθηκε στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει τριετή προθεσμία παραγραφής, δυνάμενη να παραταθεί κατά εννέα μήνες, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιβαίνει στην αρχή της αποτελεσματικότητας.
- 30 Η ερμηνεία αυτή δεν αναιρείται από το γεγονός ότι τα αποτελέσματα της προπαρατεθείσας αποφάσεως *Köbler*, ανατρέχουν στην ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος της ερμηνευομένης διατάξεως, δεδομένου ότι το Δικαστήριο δεν περιόρισε τα χρονικά αποτελέσματα της αποφάσεως αυτής. Συγκεκριμένα, η εφαρμογή ενός δικονομικού κανόνα, όπως του επίμαχου στην κύρια δίκη σχετικά με την προθεσμία παραγραφής, δεν πρέπει να συγχέεται με τον περιορισμό των αποτελεσμάτων μιας αποφάσεως με την οποία το Δικαστήριο αποφαινεται επί ερμηνείας διατάξεως του

δικαίου της Ένωσης (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, C-231/96, Edis, Συλλογή 1998, σ. I-4951, σκέψεις 17 και 18).

- 31 Πάντως, ο προσφεύγων της κύριας δίκης και η Επιτροπή επισημαίνουν ότι ο αυστριακός νομοθέτης, με σαφή νομοθετική διάταξη, είχε αποκλείσει τον συνυπολογισμό περιόδων υπηρεσίας που διανύθηκαν στα πανεπιστήμια άλλων, πλην της Δημοκρατίας της Αυστρίας, κρατών μελών.
- 32 Κατά την άποψη του προσφεύγοντος της κύριας δίκης και της Επιτροπής, οι καθηγητές πανεπιστημίου που έχουν αποκτήσει αρχαιότητα σε τέτοια πανεπιστήμια έπρεπε, υπό τις περιστάσεις αυτές, να αναμένουν ότι οι αιτήσεις τους με τις οποίες ζητείται η αναγνώριση των περιόδων αυτών για τη χορήγηση του ειδικού επιδόματος αρχαιότητας δεν θα γίνουν δεκτές. Επομένως, οι ρυθμίσεις που θέσπισε ο αυστριακός νομοθέτης ήταν ικανές να αποτρέψουν τους καθηγητές πανεπιστημίου, οι οποίοι εδικαιοούνται, καταρχήν, του επιδόματος αυτού, από την εμπρόθεσμη υποβολή της αναγκαίας για την πραγμάτωση του δικαιώματος αυτού αιτήσεως.
- 33 Εντούτοις, πρέπει να υπομνησθεί ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να αντιτάσσει αποσβεστική προθεσμία σε αξίωση χορηγήσεως ειδικού επιδόματος αρχαιότητας, όπως το επίδικο στην κύρια δίκη, το οποίο, κατά παράβαση διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, δεν χορηγήθηκε, έστω κι αν το κράτος μέλος αυτό δεν έχει ακόμη τροποποιήσει τους εθνικούς του κανόνες ώστε να τους καταστήσει συμβατούς με τις διατάξεις αυτές. Το αντίθετο ισχύει μόνον στην περίπτωση που η συμπεριφορά των εθνικών αρχών σε συνδυασμό με την ύπαρξη αποσβεστικής προθεσμίας στέρησαν παντελώς ορισμένο πρόσωπο από τη δυνατότητα επικλήσεως των δικαιωμάτων του ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Aprile, σκέψεις 43 και 45).
- 34 Στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση.

- 35 Ειδικότερα, η εφαρμογή προθεσμίας παραγραφής δεν στερεί απολύτως πρόσωπα όπως ο προσφεύγων της κύριας δίκης από το δικαίωμα να επιτύχει την καταβολή επιδόματος το οποίο, κατά παράβαση των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, δεν του χορηγήθηκε (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 309/85, Barra κ.λπ., Συλλογή 1988, σ. 355, σκέψη 19, και της 9ης Φεβρουαρίου 1999, C-343/96, Dilexport, Συλλογή 1999, σ. I-579, σκέψη 37).
- 36 Εν πάση περιπτώσει, από την υποβληθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία δεν προκύπτει ότι το γεγονός ότι στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης αντιτάχθηκε μια τέτοια προθεσμία παραγραφής οφείλεται στο ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές παρέσχον εσκεμμένως σ' αυτόν ανακριβείς πληροφορίες (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 1998, C-326/96, Levez, Συλλογή 1998, σ. I-7835, σκέψη 34). Όπως ορθώς επισημαίνει η Γαλλική Κυβέρνηση, το γεγονός ότι στο παρελθόν υφίστατο σαφής νομοθετική ρύθμιση η οποία ήταν αντίθετη προς το κοινοτικό δίκαιο δεν μπορεί να εξομοιωθεί προς την παροχή τέτοιων ανακριβών πληροφοριών, με κίνδυνο, αντίθετα προς τα προκύπτοντα από τη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως, να καταστεί αδύνατη, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, οποιαδήποτε εφαρμογή ορισμένης προθεσμίας παραγραφής.
- 37 Τέλος, κατά το μέτρο που τα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν επίσης την ερμηνεία των άρθρων 39 ΕΚ και 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1612/68, επισημαίνεται ότι, για τους ίδιους λόγους με αυτούς που παρατίθενται στις σκέψεις 21 έως 26 της παρούσας αποφάσεως, η εφαρμογή προθεσμίας παραγραφής υπό περιστάσεις όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά έμμεση δυσμενή διάκριση εις βάρος εργαζομένου υπό την έννοια των εν λόγω διατάξεων.
- 38 Συγκεκριμένα, η κατάσταση καθηγητών πανεπιστημίου, όπως ο προσφεύγων της κύριας δίκης, πρέπει να θεωρηθεί συγκρίσιμη με αυτή καθηγητών πανεπιστημίου που διήνυσαν όλη τη σταδιοδρομία τους στην Αυστρία και των οποίων το ειδικό έργο αρχαιότητας δεν υπολογίστηκε ορθώς υπό το πρίσμα των διατάξεων του εσω-

τερικού δικαίου. Επομένως, είναι προφανές ότι οι δύο αυτές κατηγορίες κατηγορητών πανεπιστημίου τυγχάνουν, κατ' ουσίαν, της ίδιας μεταχειρίσεως.

39 Ομοίως, δεν προκύπτει ότι η εφαρμογή προθεσμίας παραγραφής υπό περιστάσεις όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης συνιστά, αυτή καθαυτή, περιορισμό στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων κατά την έννοια του άρθρου 39 ΕΚ. Συγκεκριμένα, κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο εφαρμόζεται αυτή η προθεσμία παραγραφής έχει αποτελέσματα ως προς τη δυνατότητα λήψεως του ειδικού επιδόματος αρχαιότητας σε σχέση με διάστημα αναγόμενο πλήρως στο παρελθόν. Επομένως, η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να εμποδίσει ή να αποθαρρύνει κάποιον εργαζόμενο, όπως ο προσφεύγων της κύριας δίκης, από την άσκηση των δικαιωμάτων του ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, διότι το ενδεχόμενο να επιτύχει τη χορήγηση του εν λόγω επιδόματος για το παρελθόν δεν εξαρτάται από την επιλογή του εργαζομένου να ασκήσει τα δικαιώματα αυτά (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, C-190/98, Graf, Συλλογή 2000, σ. I-493, σκέψη 24).

40 Εξάλλου, ουδεμία ένδειξη υφίσταται περί του ότι η εφαρμογή προθεσμίας παραγραφής υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης θα μπορούσε να εμποδίσει ή να αποθαρρύνει, σε ορισμένη χρονική στιγμή κατά το παρελθόν, εργαζόμενο, όπως ο προσφεύγων της κύριας δίκης, από την άσκηση των δικαιωμάτων του ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων. Όπως προκύπτει από την προπαρατεθείσα απόφαση Köbler, περιορισμό στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων υπό την έννοια του άρθρου 39 ΕΚ συνιστούσε η άρνηση, αυτή καθαυτή, χορηγήσεως στον ενδιαφερόμενο του ειδικού επιδόματος αρχαιότητας, σε περίπτωση εκ μέρους του ασκήσεως των ίδιων αυτών δικαιωμάτων.

41 Επομένως, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν απαγορεύει ρύθμιση, όπως η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει τριετή προθεσμία παραγραφής για την υποβολή των αιτήσεων περί καταβολής των ειδικών επιδομάτων αρχαιότητας, τα οποία δεν χορηγήθηκαν σε εργαζόμενο που άσκησε το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, πριν από την έκδοση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Köbler, λόγω της εφαρμογής ασύμβατης προς το κοινοτικό δίκαιο εθνικής νομοθετικής ρυθμίσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ⁴² Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

Το δίκαιο της Ένωσης δεν απαγορεύει ρύθμιση, όπως η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει τριετή προθεσμία παραγραφής για την υποβολή των αιτήσεων περί καταβολής των ειδικών επιδομάτων αρχαιότητας, τα οποία δεν χορηγήθηκαν σε εργαζόμενο που άσκησε το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, πριν από την έκδοση της αποφάσεως της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-224/01, Köbler, λόγω της εφαρμογής ασύμβατης προς το κοινοτικό δίκαιο εθνικής νομοθετικής ρυθμίσεως.

(υπογραφές)